

УДК 37.091.4:377(045)

Дочинець Г.Д.
студентка групи СОЛ-2,
спеціальність 016 Спеціальна освіта «Логопедія»,
Мукачівський державний університет

Вовчок В.М.
студентка групи СОЛ-2,
спеціальність 016 Спеціальна освіта «Логопедія»,
Мукачівський державний університет

Чекан О.І.
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та
методики дошкільної освіти,
Мукачівський державний університет

ВИДАТНІ ПЕДАГОГИ У СФЕРІ СТАНОВЛЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті висвітлено вивчення і систематизація досягнень вітчизняних і зарубіжних досліджень у галузі історії і філософії корекційної педагогіки і спеціальної психології; формування світоглядних компетенцій педагога спеціальної та інклюзивної освіти, які є пріоритетними в системі психолого-педагогічної реабілітації дітей з психофізичними порушеннями.

Ключові слова: *логопедія, порушення мовлення, методи, вітчизняна педагогіка, сурдопедагогіка.*

The article covers the study and systematization of achievements of domestic and foreign research in the field of history and philosophy of correctional pedagogy and special psychology; formation of worldview competencies of a teacher of special and inclusive education, which are a priority in the system of psychological and pedagogical rehabilitation of children with psychophysical disorders.

Key words: *speech therapy, speech disorders, methods, domestic pedagogy, deaf pedagogy.*

Протягом останнього часу в Україні, як і в усьому світі, унаслідок впливу багатьох чинників збільшилася кількість людей-інвалідів і дітей з особливими потребами. Такі люди за своєю природою та поведінкою дуже відрізняються як від усіх інших, так і один від одного. Тож перед державою особливо гостро

постає питання про забезпечення рівних прав і можливостей дітей і молоді з особливими потребами в новій соціальній ситуації, умов для їх успішної інтеграції в суспільство. В урядових нормативно-правових документах (Державна національна програма "Освіта" (Україна ХХ ст.), Національна доктрина розвитку освіти, Концепція педагогічної освіти, Закони України "Про середню освіту", "Про вищу освіту") віднайшли своє відображення ефективні заходи та програми державної підтримки дітей з особливими потребами.

Забезпечення повноцінного розвитку дитини передбачає єдність предметно-розвивального середовища та змістовного спілкування дорослих з дітьми. Тобто, середовище призводить до дійсних змін у людині, сприяє її особистісному розвитку. Тому дуже важливо управляти процесом взаємодії з середовищем, оптимально використовуючи його потенціал, що є актуальним і в процесі створення та діяльності інклюзивного середовища, що сприятиме ефективному включенню вихованців, які потребують корекції психофізичного розвитку, реалізації своїх потенційних здібностей. у суспільство.

Логопедія — наука про порушення мовлення, методи їх попередження, виявлення й усунення засобами спеціального навчання й виховання. Логопедія вивчає причини, механізми, симптоматику, перебіг, структуру порушень мовленнєвої комунікації, системи корекційного впливу. Об'єктом логопедії є людина з порушеннями мовлення. Як самостійна наука дисципліна сформувалася у 2-й пол. 19 ст. Основоположниками вважаються Ігор Іванович Сікорського та Рудольф Краєвського.

У сучасних наукових дослідженнях українських учених (Евгенія Федорівна Соботович, Валентин Тарасун, Марія Купріянівна Шеремет та ін.) представлено важливі для теорії та практики логопедії питання структури мовленнєвої діяльності в нормі та патології, психологічних механізмів мовлення, особливостей формування мовленнєвої діяльності дитини в онтогенезі. Валентин Тарасун розробив систему превентивного навчання дітей із порушеннями мовленнєвого розвитку. Конопляста Світлана Юріївна представила комплексну систему психолого-медико-педагогічної допомоги дітям із ринолаліями.

Основною метою логопедії є розробка науково обгрунтованої системи навчання, виховання і перевиховань осіб з порушеннями мови, а також попередження мовних розладів.

Вітчизняна логопедія створює найбільш сприятливі умови для розвитку особистості дітей з порушеннями мови. У основі успіхів логопедії лежать численні сучасні дослідження вітчизняних і зарубіжних авторів, що свідчать про великі компенсаторні можливості дитячого мозку, що розвивається і

вдосконалення шляхів і методів логопедично-коррекційного впливу, Іван Петрович Павлов, підкреслив надзвичайну пластичність центральної нервової системи і її необмежені компенсаторні можливості. При вивченні і усуненні системних мовних порушень в сучасній логопедії широко використовуються дані психолінгвістики, що засновуються на вченні Лев Семенович Виготського, Олександр Романович Лурія, Олексій Олексійович Леонтьєв про складну структуру мовної діяльності, про операції сприйняття і породження мовного висловлювання, Фердинант де Соссюр. Сприйняття і породження мовного висловлювання являють собою багатокомпонентні процеси, що мають складну ієрархічно організовану структуру, що включає різні операції.

Олександр Лурія в роки війни підтвердив, що поранення лівої півкулі веде до різних "тотальних" розладів в мовній діяльності: не говорить, не розуміє. Марк Фабій Квінтіліан (42 - 118 р. м.) - оратор, великий представник педагогічної думки. Він надавав великого значення розвитку мови дитини з раннього дитинства. "Вказував на необхідність правильного мовного оточення, на своєчасне усунення у нього дефектів звуковимови". Про уявлення стародавніх слов'ян про мовні розлади можна судити на основі літописів, що збереглися, словників прислів'їв, приказок, повір'їв,

Микола Михайлович Лаговський (1862-1933) є одним з видатних діячів вітчизняної сурдопедагогіки. Його робота "Навчання глухонімих усному мовленні" (1903), яка в дореволюційний період витримала два видання, була настільною книгою для вчителів глухих.

У 1920-1930-і рр. Н.М. Лаговський створив ряд книг і посібників для студентів і сурдопедагогів. Він розробляв програми але навчання дорослих глухих і методичні керівництва до них, буквар для глухих, основи сурдопедагогіки для студентів-заочників. Книга Н.М. Лаговського за методикою початкового навчання глухих дорослих грамоті з використанням тактильного мовлення багато в чому зберігає своє значення до теперішнього часу. За принципом подібності та відмінності тактильно знаки з буквами глухий учень опановував грамотою протягом 40-50 днів-уроків, що для того часу було великим досягненням. Науково-педагогічна діяльність Н.М. Лаговського мала великий вплив на подальший розвиток радянської сурдопедагогіки.

Тетяна Олександрівна Власова (1905-1986) в численних роботах дала наукове обґрунтування одній з головних проблем дефектології - проблеми диференційованого навчання і виховання різних категорій аномальних дітей. Вченим було показано, що в міру поглиблення наукових досліджень про природу різних порушень розвитку у дітей необхідна і диференціація наукових

галузей дефектології, орієнтованих на розробку спеціальних дидактичних систем і раціональне побудова навчально-виховного процесу.

Роза Євгенівна Левіна (1908-1989) - видатний дослідник дитячої мови, основоположник вітчизняної школи логопедії, авторитет в області мовної патології.

Найбільш значною науковою заслугою Р. Є. Львиної є побудова концепції загального недорозвинення мови. Психолого-педагогічна спрямованість проведених нею згруповала порушення мовного розвитку не по симптоматичним ознакам, а за спільністю психолінгвістичних показників і спільністю лінгводидактичних завдань.

Сучасний стан української логопедичної термінології потребує ретельного дослідження з метою системного упорядкування, що відповідатиме сучасним вимогам логопедичної науки, а також унеможливить непорозуміння між фахівцями при використанні окремих логопедичних понять, серед яких особливе місце займає термінолексема «тяжкі порушення мовлення». Сучасний період розвитку логопедії характеризується новими підходами до диференціації осіб з порушеннями мовлення, визначенням нових освітніх та корекційно-розвивальних ресурсів для їх повної соціалізації. Обов'язковою умовою функціонування будь-якої науки, зокрема логопедії, є наявність у неї власного понятійно-категоріального апарату.

Отже, роботи вітчизняних вчених, що розкривають причини, час і сутність виникнення психічних порушень, дозволяють спеціальним педагогам навчати, виховувати і розвивати дітей з обмеженими можливостями здоров'я. Незважаючи на певні досягнення вітчизняної науки та практики, традиційні підходи до розв'язання проблем соціалізації та навчання дітей-сиріт і дітей з вадами розвитку не характеризуються системністю, наступністю, ефективністю і потребують кардинальних змін. Крім того, важливим напрямом роботи в системі спеціальної освіти є її взаємодія зі сферами охорони здоров'я та соціального забезпечення. Саме так працюють управління освіти і науки Дніпропетровщини, Харківщини, Запорізької та Львівської областей. Нас чекає серйозна і відповідальна робота. До кожної знедоленої дитини ми маємо ставитися, як до власної.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Быков Д.А. Обучение детей с ограниченными возможностями в США и Великобритании / Д.А. Быков // Педагогика. – № 6. – 2004. – С. 94–98.
2. Історія педагогіки: У 2-х кн.; навч. посіб. для студ. ВНЗ. Кн. 1. Історія зарубіжної педагогіки / І. В. Зайченко. - К. : Вид. Дім «Слово», 2010. - 624 с.

3. Історія педагогіки: навч. посіб. для студ. ВНЗ у 2-х кн.: Кн. 2. Школа, освіта і педагогічна думка в Україні / І. В. Зайченко. - К.: Вид. дім «Слово», 2010. - 1032 с.
4. Винокур А.С. Організація і форми позакласної роботи в школі-інтернаті для дітей з важкими розладами мови: методичні матеріали. - Київ. - 1970. - 63 с.
5. Розвиток народної освіти і педагогічної думки на Україні. Нариси (X-поч. XX ст.) / за ред. М.Д. Ярмаченка. – К.: Радянська школа, 1991. – 384 с.
6. Педагогіка: навч. посіб. / А. М. Москаленко ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — Київ: Київ. ун-т, 2015. — 303 с.
7. Логопедія: підручник / М.К. Шеремет, В.В. Тарасун, С. Ю. Конопляста; за ред. М. К. Шеремет. – К. : Видавничий Дім „Слово”, 2010. – 376 с.

УДК 378:37.011.3-051:81'243(045)

Дячук А.
студентка 2-го курсу магістратури,
спеціальність «Середня освіта (Мова і література (англійська))»,
Мукачівський державний університет
Теличко Н.В.
доктор педагогічних наук, професор,
Мукачівський державний університет

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНЦІЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті здійснено теоретичний аналіз наукової проблеми "професійна компетенція майбутнього вчителя іноземної мови". Сконкретизовано вимоги до теоретичної та практичної кваліфікації вчителя іноземної мови.

Ключові слова: педагогічна технологія, теоретична кваліфікація, практична кваліфікація, компетентність, професійна компетентність.

The article touches upon a theoretical analysis of the scientific problem «professional competence of the future foreign language teacher». The requirements to the theoretical and practical qualification of a foreign language teacher have been specified.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>